

ZAKON

od 17. siječnja 1.906.

O VJEROISPOVJEDNIM ODNOSIMA.

I. O vjeroispovijestima.

§ 1. Svaka zakonito priznata crkva ili vjerozakonska zajednica ovlaštena je svoj vjerozakon javno ispovijedati.

Zakonito su priznate crkve ili vjerozakonske zajednice: rimo-katolička, grčko-katolička, grčko-istočna, evangelička augzburškoga i helvetskoga vjeroispovijedanja*) te židovska**)

§ 2. Na praznike i svečane dane bilo koje zakonito priznate crkve ili vjerozakonske zajednice ne smije nitko u neposrednoj blizini mjesta, gdje se i za vrijeme, dok se služba božja drži, vršiti poslove i radnje, kojima bi se svečanost smetala ili umanjivala. Isto vrijedi za ulice i mjesta, kojima idu svečani ophodi, dok oni prolaze.

§ 2. vladine osnove glasi: mjestu, gdje se služba božja drži, vršiti . . .

§ 3. Crkvene ili bogoštovne općine ne mogu uskratiti na svojem groblju mjesto za pristojan grob pripadnika druge vjeroispovijesti:

a) ako se na groblju nalazi porodična grobnica pokojnoga inovjerca ;

b) ako u području upravne općine, gdje je inovjerc preminuo ili gdje je nadjena lešina, nema groblja

*) Temeljem z. čl. XXVI. : 1.790|91, carskoga patenta od 1. septembra 1.859. što se odnosi na unutarnje ustrojstvo i državopravni položaj evangeličke crkve obiju konfesija (R. G. Bl. br. 160) i autonom. zakona od 7. svibnja 1.898. o uređenju izvanjskih pravnih odnosa evangel. crkve augzburškoga i helvetskoga vjeroispovijedanja.

***) Zakonom od 21. listopada 1.873., kojim se ustanovljuje ravnopravnost izraelićana sa sljedbenicima ostalih u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji zakonom priznatih vjerozakona.

za članove crkve ili vjerozakonske zajednice, kojoj pokojnik pripada.

§ 3. vlad. osnove: . . . prikladno mjesto za pristojan pokop pripadnika . . .

Rješidba kr. zem. vlade, o. za b. i n., od 23. 6. 1.906. br. I. 1.697.

Na tamošnje izvješće otpisuje se, da se § 3. zakona od 17. siječnja 1.906. o vjeroispovjednim odnosima ne smije tako ekstenzivno interpretirati, da je dopušteno podizati grobnice za čitave obitelji, koje su članovi crkvi ili vjerozakonskih zajednica, različitih od one, kojoj groblje pripada.

Ustanovi §. 3. rečenoga zakona dva su razloga:

1. poštovanje stanja, koje već postoji (t. a.);
2. nužda, koja nastane tek onda, kad pojedinac premine ili se lešina pronadje, jer pokop valja svakako opraviti. (t. b.)

U konkretnom je slučaju odlučan samo ovaj drugi razlog. Stojeći dakle na stanovištu ispravne juridičke interpretacije dobiva se samo ovaj rezultat:

Molitelju P. S. ne može se dozvoliti, da na rkt. groblju u Radoboju podigne posebnu grobnicu za obitelj od kojih 12—14 članova.

Ako međjutim njegov otac Salamon P. umre, ne može mu se uskratiti mjesto za pristojan grob, to jest za taki grob, kakí većina župljana svojim pokojnicima podiže, ali jedino uz uvjet, ako u području upravne općine Petrovsko-Radoboj nema izraelit. groblja.

§ 4. Za bogoštovne potrebe crkve ili vjerozakonske zajednice dužne su neposredno doprinositi osobe, koje toj crkvi ili vjerozakonskoj zajednici ne pripadaju, samo u toliko, u koliko ta dužnost izvire iz stvarnoga patronata, iz inih realnih tereta, ili je osnovana na privatnopravnoj podlozi, ili je napokon gruntovno osigurana.

§ 5. U koliko su nameti, pristojbe, prinosi i podavanja u korist zakonito priznatih crkvi i vjerozakonskih zajednica, njihovih općina i službenika osnovani na zakonu ili običaju ili na priznatom statutu ili su ustanovljeni s odobrenjem nadležne upravne oblasti, utjerivat će se putem političke ovrhe uz obdržavanje propisa postojećih za pojedinu vrstu tih daća.

Isto tako davat će upravne oblasti svoju pomoć pri ovrsi odluka nadležnih oblasti zakonito priznatih crkvi i vjerozakonskih zajednica prema svećenicima, službenicima i upravnim organima njihovim, kojima se oni sa službe i nadarbine, odnosno plaće ili s uprave

crkvenom imovinom odstranjuju, ili svrgavaju, ili na njihovo mjesto uspostavljaju, ili kojima budu presudjeni na nošenje troškova povedena protiv njih postupka, ili kojima se preduzimaju mjere za osiguranje uredne uprave crkvenom imovinom, u koliko su takove odluke u skladu s postojećim građanskim zakonima i s crkvenim u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji valjanim propisima.

§ 6. U općinama ili gradovima, gdje bi se iz općinskih sredstava davala pripomoć u bogoštovne svrhe, treba da u takovoj pripomoći prema iskazanoj potrebi učestvuju u pravednom razmjeru sve vjeroispovijesti, koje u području grada ili općine postoje.

U §. 6. vlad. osnove nema riječi „prema iskazanoj potrebi“.

§ 7. Predstojnici, službenici i pripadnici jedne crkve ili vjerozakonske zajednice ne smiju vršiti funkcije bogoslužja ni dušobrižništva nad pripadnicima druge crkve ili vjerozakonske zajednice, doli tek u iznimnim prigodnim slučajevima, ako budu po dušobrižniku ili službeniku druge crkve ili vjerozakonske zajednice zamoljeni, da obave čin, koji njima pripada, ili ako im je vršenje takovih funkcija i bez naročitog poziva dopušteno po pravilima te druge crkve ili vjerozakonske zajednice.

Funkcije izvršene unatoč tim odredbama nemaju pravne valjanosti, pa imadu oblasti na molbu povrijeđene privatne osobe ili vjerozakonske zajednice pružiti shodnu pomoć.

§ 7. vlad. osnove: . . . ako budu na to po ovlaštenoj osobi naročito pozvani, ili ako im je vršenje . . .

§ 8. Pri ženidbama medju pripadnicima raznih kršćanskih vjeroispovijesti može se privoljenje na ženidbu očitovati pred dušobrižnikom vjerenika ili vjerenice.

Pri takvim ženidbama imaju napovijedi bivati u crkvi jednoga i drugoga zaručnika.

§ 9. Nadležni dušobrižnici dužni su, ako namjeravanoj mješovitoj ženidbi nema zapreka osnovanih na ženidbenim propisima, obaviti napovijedi, čim budu za to zamoljeni i potrebite im izprave predložene, te o tome zaručniku svoje vjeroispovijesti izdati uredovnu svjedodžbu.

§ 9. vlad. osnove: . . . zapreka osnovanih na ženidbenom zakonu . . .

§ 10. Ne će li dušobrižnik jednoga zaručnika da obavi napovijedi namjeravane mješovite ženidbe, ili ne započne li s napovijedanjem u roku od 14 dana, otako bude za to zamoljen, to su u slučaju, ako oba zaručnika borave u istoj upravnoj općini, dovoljne napovijedi tek od dušobrižnika drugog zaručnika uz pismenu svjedodžbu dvaju svjedoka o tome, da je dotični zaručnik pred njima zamolio svojega dušobrižnika za obavu napovijedi, a potonji je to uskratio.

Ako pak zaručnici ne borave u istoj upravnoj općini, obaviti će na temelju takove svjedodžbe napovijedi ona upravna oblast I. molbe, u području koje ima uredovno sjedište dušobrižnik, koji ne će da obavi napovijedi

§ 10. vladine osnove nema riječi „ili ne započne li s napovijedanjem u roku od 14 dana“.

§ 11. Ne bude li jedan od dušobrižnika izdao zaručniku svoje vjeroispovijesti pismenu svjedodžbu o uredno obavljenim napovijedima za njegovu stranu, ovlašten je dušobrižnik drugoga zaručnika obavivši napovijedi preduzeti vjenčanje na temelju pismene svjedodžbe dvaju svjedoka o tome, da je dotični zaručnik pred njima zamolio svoga dušobrižnika za svjedodžbu o obavljenim napovijedima, ali mu je takova svjedodžba uskraćena.

§ 11. vladine osnove: — Ne će li jedan od dušobrižnika . . . da izda . . .“

§ 12. Svjedoci, koji ne znaju pisati, mogu svoju izjavu u slučaju prve alineje §. 10., te §. 11. dati u zapisnik kod dušobrižnika, koji ima da obavi vjen-

čanje. Na mjesto pismene svjedodžbe po drugoj alineji §. 10. dovoljna je svagda zapisnička izjava svjedoka kod dotične upravne oblasti.

Svjedoci treba da budu punoljetni muškarci i dotičnomu dušobrižniku osobno poznati.

§ 12. vladine osnove: . . . muškarci sa stalnim prebivalištem u dotičnoj župi . . .

Nema riječi „i dotičnomu dušobrižniku osobno poznati.“

§ 13. Protiv vjerenika, ženidbenih svjedoka i dušobrižnika, koji sudjeluju kod vjenčanja osoba raznih kršćanskih vjeroispovijesti, a da prije toga nisu obavljene napovijedi po propisu §. 10. ili da nije predležala svjedodžba predviđena u §. 11., postupat će upravne oblasti po §. 24. ovoga zakona.

Istoj kazni potpadaju i svjedoci napomenuti u §§. 10. i 11., ako se ogriješe protiv propisa istih paragrafa.

II. O prijelazu iz jedne vjeroispovijesti u drugu.

§ 14. Prijelaz na koju od zakonito priznatih kršćanskih vjeroispovijesti slobodan je po vlastitoj odluci svakome, tko je navršio 18 godina života.

§ 15. Tko namjerava prijeći, ima tu svoju namjeru očitovati svome nadležnom dušobrižniku u dva puta i to prvi put sam a drugi put osam dana nakon prvoga očitovanja u nazočnosti dvaju punoljetnih svjedoka, te od dušobrižnika zatražiti pismenu svjedodžbu o svojim očitovanjima.

Uskrati li nadležni dušobrižnik izdati zatraženu svjedodžbu ili u opće saslušati prelaznika, dostaje, ako svjedoci u nazočnosti prelaznikovoj očituju kod nadležne upravne oblasti I. molbe, da je dotičnik pred njima izjavio nadležnomu dušobrižniku namjeru svoju, da želi prijeći iz njegove vjeroispovijesti, odnosno da dotičnika nije htio saslušati nadležni dušobrižnik. U potonjem slučaju ima na to prelaznik očitovati namjeru svoju.

O toj zapisničkoj izjavi upravna će oblast odmah obavijestiti kako dušobrižnika one vjeroispovijesti, iz koje dotičnik smjera istupiti, tako dušobrižnika one crkve, u koju želi stupiti.

Prva alineja §-a 15. vladine osnove, s kojom je suglasan i prijedlog kombinovanoga saborskoga odbora, glasi: Tko namjerava prijeći, ima tu svoju namjeru očitovati svome nadležnom dušobrižniku u nazočnosti dvaju punoljetnih svjedoka i zaiskati od njega pismenu svjedodžbu o očitovanju svojem.

Druga alineja §-a 15. vladine osnove: . . . Uskrati li nadležni dušobrižnik izdati mu zatraženu svjedodžbu, ili u opće saslušati ga, imadu svjedoci u nazočnosti njegovoj očitovati kod nadležne . . .

Riječi: „U potonjem slučaju ima na to prelaznik očitovati namjeru svoju“ nema u vladinoj osnovi.

Druga alineja §-a 15. po prijedlogu kombinovanoga saborskoga odbora za bogoštovlje i nastavu, te odbora za pravosuđe glasi: . . . Uskrati li nadležni dušobrižnik izdati zatraženu svjedodžbu ili uopće saslušati prelaznika, imadu . . .

§ 15. zakona prihvaćen je po ispravljenoj redakciji izvjestiteljevoj.

§ 16. Pošto onaj, koji prelazi, pokaže od nadležnoga dušobrižnika izdanu mu svjedodžbu dušobrižniku one vjeroispovijesti, u koju želi prijeći, ili pošto potonji dušobrižnik primi od upravne oblasti obavijest, o zapisničkoj izjavi (§ 15.), dotična je crkva potpuno ovlaštena, da primi u svoju svezu onoga, koji želi prijeći.

Prijelaz je dovršen, čim dušobrižnik dotične crkve izjavi prelazniku, da ga prima.

Rješidba kr. z. vl., o. za b. i n., od 9. 3. 1907. br. 4.307.

U §§. 14. i 16. zakona od 17. siječnja 1906. o vjeroispovjednim odnosima sadržano je načelo, da svaki pripadnik ovih kraljevina mora svagda pripadati jednoj zakonito priznatoj vjeroispovijesti, jer između istupa iz jedne konfesije i pristupa u drugu nema hijata.

Prema tome nije po pravu, što valja u ovim kraljevinama, beskonfesionalnost moguća upravo tako, kao što ni prijelaz na koju nepriznatu kršćansku ili makar i priznatu ali nekršćansku vjeroispovijest.

Sve ono, što bi netko poduzeo, da ovu svrhu postigne, **pravno je irelevantno**, te će se njegovi pravni odnosi, što stoje s vjerskom pripadnosti u vezi, a naročito ženidbena sposobnost — imati prosudjivati po načelima i propisima, što vrijede za onu zakonito priznatu vjeroispovijest, kojoj on u istinu pripada odnosno na koju je propisno prešao.

Otale će p. t. lako razabrati, da koraci, što ih M. S. namjerava poduzeti, t. j. da se zajedno sa svojom zaručnicom proglasi beskonfesionalcem ili da stupi u slobodnu vjersku općinu, ne bi nimalo mogli mijenjati onih pretpostavki, na kojima se osniva ovdj. rješenje od 30. prosinca 1906. br. I. 2.975 . . . pa da mu se

ni onda, da svoj naum faktično izvede, ne bi mogao ženidbeni certifikat izdati, jer bi on **pravno** i nadalje ostao izraeličanin.

Prema tome čini se, otpada potreba odgovora na pitanje, u kojoj se formi ima opraviti istup iz izraelitske bogoštovne općine. Koliko bi ipak razlogom takovu istupu bio prijelaz na drugu priznatu kršćansku vjeroispovijest, ističe se, da se propisi, koji se na to odnose, nalaze u zakonu od 17. siječnja 1.906. o vjeroispovjednim odnosima, poglavlju II. § 14—19.

§ 17. Dušobrižnik, koji primi u svoju crkvu novoga člana, dužan je putem upravne oblasti I. molbe odmah o tome obavijestiti nadležnoga dušobrižnika one vjeroispovijesti, kojoj je prelaznik dotada pripadao.

Dušobrižnici imaju one, koji su na vjeroispovijest njihovu prešli, upisati u knjigu prijelaza uz naznaku dana, kojega su primljeni.

Izvacima iz ove knjige iskazuje se vjera onoga, koji je prešao.

§ 17. vladine osnove: . . . Dušobrižnici imaju one, koji su na vjeroispovijest njihovu prešli, upisati u svoje matice uz naznaku dana, kojega su primljeni.

Riječi: „Izvacima iz ove knjige . . . prešao“ nema u vladinoj osnovi.

§ 18. S valjano obavljenim prijelazom prestaju unapredak sva na vjerozakonskoj svezi osnovana prava i dužnosti onoga, koji je prešao, prema crkvi ili vjerozakonskoj zajednici, kojoj je dotada pripadao.

§ 19. Prijelaz preduzet mimo odredbe ovoga zakona nema pravne valjanosti. Osim toga imaju se svi učesnici u takovu djelovanju kazniti po propisu §. 24.

III. O vjeroispovijesti djece.

§ 20. Zakonita ili sa*) zakonitom izjednačena djeca slijede vjeru roditelja svojih, ako oba roditelja pripadaju istoj vjeroispovijesti.

Nezakonita djeca slijede vjeru materinu.

Nahodima i u opće takovoj djeci, kojoj roditelji nijesu poznati, određuje vjeru, ako je nepoznata, onaj, koji ih besplatno uzme na othranjenje, inače tutor.

§ 21. Kod mješovitih brakova mogu supruzi prije ili poslije vjenčanja ugovoriti, da sva ili pojedina djeca slijede vjeru materinu.

*) Ovaj „sa“ očitno je pogriješno ispušten u tekstu, kako je proglašen u Zborniku od 27. siječnja 1.906. komad III.

Takav ugovor mogu supruzi samo između sebe valjano uglaviti. Ugovor gubi snagu, ako jedan ili oba roditelja prijedju na drugu vjeroispovijest.

Obveze jednoga ili obaju roditelja, dane ma komu trećem, nemaju pravne snage.

Ako ugovora nema, slijede djeca vjeroispovijest očevu.

§ 22. Vjerozakonska pripadnost djeteta ustanovljena po §§. 20. i 21., ne može se mijenjati prije navršene 18. god. života, osim u slijedećim slučajevima:

1. U mješovitim brakovima mogu roditelji kod djece izpod sedam godina sporazumno u granicama §. 21. promijeniti vjeroispovijest, kojoj su dotada pripadala po zakonu ili ugovoru.

2. Kad jedan ili oba roditelja ili kad nezakonita mati prijedje na drugu vjeroispovijest, postupa se s djecom ispod 7 godina, kao da su poslije prijelaza rođena.

3. S pozakonjenom djecom, koja nijesu navršila 7 godina, postupa se kao da su rođena u zakonitom braku.

4. U izuzetnim i osobita obzira vrijednim slučajevima, a naročito u interesu jedinstva vjerskoga odgoja, može nadtutorstvena oblast na molbu roditelja, tutora ili inih osoba, kojima pripada pravo odgoja, dopustiti promjenu vjere djeci iznad sedam a ispod osamnaest godina.

§ 23. Roditelji i tutori, koji uzrade protiv ovih propisa, kaznit će se po §. 24.

U slučaju povrede tih propisa imaju oblasti postupati po §§. 25. i 26. i odrediti, što zakonu odgovara.

IV. Prijelazne i zaglavne ustanove.

§ 24. Prekršaji ovoga zakona kaznit će se globom do 300 K. U slučajevima osobito teškim ili slučajevima povrata može se uz globu izreći i kazan zatvora do 30 dana.

§ 25. Za postupak po ovom zakonu nadležne su upravne oblasti u redovitom molbenom tečaju.

Rok utoku je 14 dana.

Postupa se redovno ureda radi.

§ 26. Prijepori o vjerozakonskoj pripadnosti djeteta iz mješovitog braka, ustanovljenoj ugovorom roditelja, rješavaju se ipak samo na zahtjev oca, matere ili tutora. Takav se zahtjev može staviti, dokle god dijete ne navrši 7. godinu života.

§ 27. Kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinski vladni odio za bogoštovlje i nastavu odredit će do potrebe iza pravomoćnosti odluke, da se dijete upiše u matice one vjeroispovijesti, kojoj po odluci pripada.

§ 28. Upis u matice jedne vjeroispovijesti, obavljen na temelju pravomoćne odluke, nije ovisan od brisanja iz matice one vjeroispovijesti, u maticama koje je dijete bilo prije upisano.

§ 29. Vjerozakonska pripadnost osoba, koje nijesu pripadnici kraljevina Hrvatske i Slavonije, prosudjuje se kao god i osobni njihov status uopće po zakonima njihove domovine.

Za način vjerozakonskoga prijelaza njihova, obavljena u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji, vrijede ustanove ovoga zakona. Tek ako oni ne pripadaju ni jednoj od crkvi ili vjerozakonskih zajednica priznatih u ovim kraljevinama, imaju oni svoju namjeru, da žele pristupiti u koju zakonito priznatu crkvu ili vjerozakonsku zajednicu, očitovati kod upravne oblasti I. molbe, koja će o tome obavijestiti dušobrižnika one crkve ili vjerozakonske zajednice, u koju oni žele stupiti.

§ 30. Zakon ovaj staje na snagu danom proglašenja.

Toga dana gube snagu svi zakoni, naredbe i propisi, koji su u opreci s ovim zakonom.

§ 31. Provedba ovoga zakona povjerava se banu, koji se podjedno ovlašćuje, da izda potrebite za provedbu naredbe.